

Sygn. akt IX W 2657/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2014 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie Wydział IX Karny

w składzie:

Przewodniczący - SSR Aneta Żołnowska

Protokolant – Anna Ostromecka

w obecności oskarżyciela publ. W. M.

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2014r., 29 września 2014r., 29 października 2014r., sprawy

E. M.

c. K. i H. z domu R.

ur. (...) w O.

obwinionej o to, że:

I. jako pracodawca (...) - (...) Spółdzielni (...) w O. do dnia 5.09.2013r. nie wypłaciła 14-u byłym pracownikom należnych odpraw pieniężnych z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn nie dotyczących pracodawcy (likwidacja stanowisk pracy):

1. T. D. 3200 zł, rozwiązanie umowy z dniem 30.06.2013r.; 2. Z. D. 9450 zł, z dniem 31.07.2013r.; 3. M. G. 4800 zł, z dniem 30.06.2013r.; 4. T. J. 3200 zł, z dniem 30.06.2013r.; 5. E. K. 4800 zł, z dniem 30.06.2013r.; 6. B. K. (1) 4800 zł, z dniem 30.06.2013r.; 7. J. K. 4800 zł, z dniem 31.07.2013r.; 8. B. K. (2) 4650 zł, z dniem 30.06.2013r.; 9. D. M. 4800 zł, z dniem 30.06.2013r.; 10. B. M. 1600 zł, z dniem 30.06.2013r.; 11. A. P. 4875 zł, z dniem 30.06.2013r.; 12. W. S. 4800 zł, z dniem 31.07.2013r.; 13. J. S. 4800 zł, z dniem 30.06.2013r.; 14. A. W. 4800 zł, z dniem 30.06.2013r.;

- tj. za wykroczenie z art. 282 § 1 pkt 1 kp w związku z art. 8 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników;

II. jako pracodawca (...) - (...) Spółdzielni (...) w O. od dnia 5.09.2013r. do dnia 3.10.2013r. nie wykonała w całości prawomocnego nakazu inspektora pracy nr (...) (...) (...) - (...) z dnia 5.09.2013r. opatrzonego rygorem natychmiastowej wykonalności z mocy art. 11 pkt 7 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2012r. poz. 404 ze zmianami z 2012r. poz. 1544) o treści: „Niezwłocznie wypłacić należne odprawy pieniężne należne z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy w 2013r. byłym pracownikom (kwoty brutto): 1. T. D. 3200 zł; 2. Z. D. 9450 zł; 3. M. G. 4800 zł; 4. T. J. 3200 zł; 5. E. K. 4800 zł; 6. B. K. (1) 4800 zł; 7. J. K. 4800 zł; 8. B. K. (2) 4650 zł; 9. D. M. 4800 zł; 10. B. M. 1600 zł; 11. A. P. 4875 zł; 12. W. S. 4800 zł; 13. J. S. 4800 zł; 14. A. W. 4800 zł;

- tj. za wykroczenie z art. 283 § 2 pkt 7 kp w związku z art. 207 § 2 pkt 6 kp

ORZEKA

I. obwinioną E. M. uniewinnia od popełnienia zarzucanych jej czynów;

II. koszty postępowania ponosi Skarb Państwa;

III. na podstawie art. 118 § 2 kpw w zw. z art. 119 kpw w zw. z art. 616 § 1 pkt. 2 kpk i art. 626 § 2 kpk zasądza od Skarbu Państwa na rzecz obwinionej E. M. kwotę 4500 (cztery tysiące pięćset) złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych przez obwinionego z tytułu ustanowienia obrońcy w sprawie.

UZASADNIENIE

W oparciu na zgromadzonym w toku postępowania i ujawnionym na rozprawie materiale dowodowym Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. M. od 2013 roku pełnił funkcję Prezesa Zarządu (...) (...) (...)w O.. Zgodnie z § 29 statutu wskazanej spółdzielni Zarząd kieruje działalnością spółdzielni i reprezentuje ją na zewnątrz, a do jego kompetencji należy podejmowanie decyzji w sprawach nie zastrzeżonych w ustawie lub statucie innym organom spółdzielni. W myśl zaś § 31 pracami Zarządu kieruje Prezes Zarządu.

(dowód: wyjaśnienia obwinionej E. M. k. 271-271v, k. 215-215v; zeznania świadka L. C. - k. 302-302v; Statut (...) (...) (...)w O. - k. 110-123)

W związku ze zmianami przepisów regulujących wysokość dofinansowań na rzecz pracowników niepełnosprawnych oraz ogólną koniunkturą na rynku, sytuacja finansowa spółdzielni była zła. Co miesiąc generowała ona straty. Na skutek powyższego E. M. zaproponowała, aby postawić ją w stan likwidacji. Przeciwno takiemu rozwiązaniu opowiedzieli się członkowie Rady Nadzorczej (...) licząc, że z upływem czasu sytuacja ulegnie poprawie. Mając jednak na względzie konieczność podjęcia działań w celu choćby zminimalizowania strat, Rada Nadzorcza opracowała kierunki restrukturyzacji spółdzielni, które objawiały się m.in. w zamknięciu usług (...) oraz ośrodka wypoczynkowego w S.. Kierunki te zostały zaaprobowane przez Walne Zgromadzenie.

(dowód: wyjaśnienia obwinionej E. M. k. 271-271v, k. 215-215v; zeznania świadka L. C. - k. 302-302v; bilanse finansowe (...) (...) (...)w O. na dzień 31.01.2013, 28.02.2013, 31.03.2013, 31.04.2013, 31.05.2013, 30.06.2013, 31.07.2013, 31.08.2013, 30.09.2013, 31.10.2013 - k. 125-130; k. 132-134; k. 136; k. 138-140; k. 142-144; k. 146-148; k. 150-152; k. 154-156; k. 158-160, k. 162-164; rachunki zysków i strat za okres od 01.01.2013 r. do 31.01.2013 r., do 28.02.2013, do 31.03.2013 do 30.04.2013, do 31.05.2013, do 30.06.2013, do 31.07.2013, do 31.08.2013, do 30.09.2013, do 31.10.2013 r.- k. 131; k. 135; k. 137; k. 141; k. 145; k. 149; k. 153, k. 157, k. 161, k. 165; uchwały nr (...) oraz nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków (...) (...) (...)w O. - k. 278; k. 291; uchwała nr (...) Rady Nadzorczej (...) (...) (...)w O. z dnia 15.02.2013 - k. 285; protokoły nr (...) z posiedzeń Rady Nadzorczej (...) (...) (...)w O. - k. 279-284; k. 286-287; k. 288-290, k. 292-295, k. 296-298).

Na skutek wykonania przez Zarząd (...) tego planu, liczba pracowników (...) zmniejszyła się ze 180 do 30. Z większością odchodzących z zakładu pracy pracowników rozwiązano umowę o pracę za wypowiedzeniem, części z nich udało się znaleźć zatrudnienie w innych spółdzielniach (...), m.in. w (...).

(dowód: wyjaśnienia obwinionej E. M. k. 271-271v, k. 215-215v; zeznania świadka L. C. - k. 302-302v)

W związku z wypowiedzeniem stosunku pracy, pracownikom przysługiwały odprawy. W (...) została przeprowadzona kontrola przez Państwową Inspekcję Pracy, wynikało z niej, że do dnia 5 września 2013 roku nie wypłacono odpraw 14 byłym pracownikom, w łącznej kwocie 65375 złotych brutto. Z uwagi na stwierdzenie tej nieprawidłowości, inspektor pracy wydał nakaz nr (...) (...) (...) (...) zobowiązujący spółdzielnię do niezwłocznego uregulowania wskazanych należności.

(dowód: protokół kontroli PIP z 05.09.2014 - k. 8-9; lista odpraw pracowników zwolnionych - k. 10; świadectwa pracy zwalnianych pracowników - k. 11-24; porozumienie w sprawie zwolnień grupowych - k. 25)

W dniu 13 września 2013 roku dokonano uregulowania części należnych kwot, w łącznej wysokości 12000 złotych. Podczas ponownej kontroli, przeprowadzonej w dniu 3 października 2013 roku, inspektor pracy stwierdził, że spółdzielnia w dalszym ciągu zalega z wypłatą odpraw na kwotę 51775 zł.

(dowód: protokół kontroli PIP z 03.10.2014 k. 44-45; - potwierdzenia wypłaty kwot tytułem zaległej odprawy - k. 187-213)

W maju 2013 roku Państwowy Fundusz Rehabilitacji osób niepełnosprawnych poinformował spółdzielnię, że wstrzymuje wypłatę dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych zatrudnionych w niej, z uwagi na niewywiązywanie się z warunków zawartej pomiędzy spółdzielnią a PFRON ugody. Ponadto PFRON przeprowadzał postępowania sprawdzające, czy nie wystąpiły nieprawidłowości przy odprowadzaniu przez spółdzielnię składek ubezpieczeniowych do ZUS.

(dowód: wyjaśnienia obwinionej E. M. - k. 271-271v, k. 215-215v;

zeznania świadka L. C. - k. 302-302v; zawiadomienie PFRON o wstrzymaniu dofinansowania - k. 316; pismo PFRON do ZUS dotyczące nieprawidłowości i nieterminowości we wpłacaniu składek ubezpieczeniowych przez spółdzielnię - k. 333)

Ostatecznie stwierdzono, że spółdzielnia prawidłowo i terminowo odprowadza składki na ubezpieczenie społeczne, brak jest też podstaw do dalszego wstrzymywania wypłaty dofinansowania do wynagrodzeń pracowników. W efekcie PFRON przelał na konto spółdzielni zaległe pieniądze.

(dowód: notatka służbowa PFRON z dnia 28.01.2014 roku w przedmiocie zasadności odblokowania wypłaty dofinansowań do wynagrodzeń pracowników - k. 362-364)

W momencie podejmowania decyzji o restrukturyzacji spółdzielni, miała ona przewidziane środki na wypłatę odpraw pieniężnych. Dofinansowanie z PFRON wynosi (...) wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych, w realiach spółdzielni stanowiło to kwoty kilkudziesięciu tysięcy złotych miesięcznie. Wstrzymanie dofinansowania dramatycznie pogorszyło sytuację spółdzielni, praktycznie uniemożliwiając jej statutowe działanie. W celu uzyskania środków na uregulowanie zaległych zobowiązań, w tym niewypłaconych odpraw pieniężnych, Zarząd, za zgodą Rady Nadzorczej, zwrócił się w dniu 26 września 2013 roku o udzielenie kredytu celowego w kwocie (...)do (...) Banku (...) w J.. Został on uzyskany w dniu 14 października 2014 roku, 16 października 2014 roku na konto spółdzielni zostały wysłane środki pieniężne, które następnie dwa dni później wysłano byłym pracownikom, całkowicie regulując zobowiązanie z tytułu zaległych odpraw.

(dowód: wyjaśnienia obwinionej E. M. - k. 271-271v, k. 215-215v;

zeznania świadka L. C. - k. 302-302v; wniosek spółdzielni o kredyt złożonego do (...) Banku (...) w J. wraz z zestawieniem zobowiązań - k. 266-267; umowa o kredyt (...) nr (...) - k. 175-180; potwierdzenie wypłacenia kwoty kredytu - k. 185; potwierdzenia wypłaty kwot tytułem zaległej odprawy - k. 187-213)

E. M. jako Prezes Zarządu cieszyła się dobrą opinią Rady Nadzorczej spółdzielni, za jej kadencji wynik finansowy spółdzielni zaczął się stabilizować.

(dowód: protokół nr (...) z posiedzenia Rady Nadzorczej (...) - (...) (...)w O. - k. 298)

Obwiniona z tytułu pełnienia funkcji Prezesa Zarządu otrzymywała miesięczne wynagrodzenie w kwocie (...) złotych brutto, które było jej wypłacane.

(dowód: wyjaśnienia obwinionej E. M. - k. 271-271v, k. 215-215v)

Obwiniona E. M. nie przyznała się do popełnienia zarzuconych jej wykroczeń. Przedstawiła wersję wydarzeń zgodną z ustalonym powyżej stanem faktycznym, w szczególności podkreślając, że opóźnienia w wypłacie odprawy spowodowane były całkowicie niezasadnym i nieprzewidywalnym wstrzymaniem wypłacania dofinansowań przez PFRON, zaznaczyła przy tym, że to z jej inicjatywy pozyskano kredyt, z którego środków dokonano spłaty zaległych zobowiązań, w tym odpraw pracowniczych.

(dowód: wyjaśnienia obwinionej E. M. - k. 271-271v, k. 215-215v)

Dokonując ustaleń faktycznych w przedmiotowej sprawie Sąd oparł się tak na materiale dowodowym o charakterze osobowym, w postaci zeznań świadka L. C. oraz wyjaśnień obwinionej E. M., jak i o charakterze nieosobowym w postaci całości zgromadzonej dokumentacji.

Powyższe dowody wzajemnie się uzupełniają, nie wykazując jakichkolwiek sprzeczności między sobą. Pozwoliły one na ustalenie w zasadzie niekwestionowanego stanu faktycznego, gdyż brak jest jakichkolwiek dowodów przeciwnych, mogących sugerować, że stan rzeczywisty w określonej części kształtował się odmiennie. Zgromadzone dokumenty sporządzono zgodnie z obowiązującymi procedurami, ich prawidłowość i rzetelność nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

W konsekwencji nie budzi wątpliwości, że obwiniona rzeczywiście nie wypłaciła zwolnionym pracownikom w terminie należnych odpraw. Była bowiem ona odpowiedzialna jako pracodawca w rozumieniu art. 282 kodeksu pracy, pełniąc funkcje Prezesa Zarządu (...) a co za tym idzie mając umocowanie do jej reprezentowania. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło na skutek zwolnienia grupowego w rozumieniu art. 1 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a wysokość odprawy ustalono na podstawie art. 8 tego aktu prawnego. Nie wymaga również podejmowania szczegółowych rozważań kwestia przyjęcia, że prawomocny nakaz inspektora pracy jest nakazem organu nadzoru nad warunkami pracy.

Jednakże ustalenie wypełnienia znamion strony przedmiotowej stanowiło dopiero podstawę przejścia do rozważań co do strony podmiotowej zarzuconego czynu. Polskie prawo wykroczeń nie zna bowiem koncepcji odpowiedzialności obiektywnej, niezależnej od subiektywnej oceny zachowania sprawcy. Co prawda wykroczenie z art. 283 § 2 pkt 7 kodeksu pracy oraz z art. 207 § 2 pkt 6 może być popełnione zarówno umyślnie jak i nieumyślnie, to w zachowaniu obwinionej nie sposób dopatrzeć się nawet lżejszej formy nieumyślności, to jest niedbalstwa. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 § 2 kw, warunkiem przypisania nieumyślności w formie niedbalstwa jest obiektywna możliwość przewidzenia wypełnienia znamion strony przedmiotowej konkretnego czynu. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie obwiniona nie była w stanie przewidzieć nagłego pogorszenia się sytuacji finansowej (...) - wstrzymanie dotacji z PFRON w sposób rażąco naruszyło proporcje pomiędzy uzyskiwanym przez spółdzielnię dochodem a ponoszonymi wydatkami. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje przy tym na istnienie żadnych przesłanek, które w maju 2013 roku mogłyby dawać podstawę do przypuszczeń, że PFRON może podjąć decyzję o wstrzymaniu wypłaty dofinansowania do wynagrodzeń pracowników. Decyzję jak się później okazało, całkowicie niezrozumiałą i niesłuszną. Nie ma w tym miejscu żadnego znaczenia, że statut spółdzielni jako źródła jej finansowania wymienia środki własne, wskazując na jej samowystarczalność - właśnie w ramach tej samowystarczalności spółdzielnia dysponowała swoimi aktywami, korzystając przy tym z przewidzianych prawem dofinansowań. Absurdalnym byłoby więc stawianie komukolwiek zarzutu, że wykorzystuje prawną możliwość otrzymania określonych gratyfikacji finansowych, gdyż powinien finansować działalność ze środków własnych. Nie sposób tracić przy tym z pola widzenia że sumy otrzymywane z PFRON stanowiły 75 % wynagrodzenia pracowników, a więc niebagatelną część dochodów (...) Pozbawienie tych środków finansowych w zasadzie uniemożliwiło prowadzenie jej bieżącej działalności.

Trzeba również widzieć, że obwiniona podejmowała działania w celu wypłaty byłym pracownikom należnych odpraw. To z jej inicjatywy (...)uzyskała kredyt przeznaczony na spłatę zaległych zobowiązań, a otrzymane pieniądze zostały niemal natychmiast przelane na konta byłych pracowników.

Nie ma przy tym żadnego znaczenia okoliczność, że obwiniona w czasie, gdy (...) nie dysponowała pieniędzmi na wypłatę odpraw, płaciła pracownikom wynagrodzenie, również samemu je pobierając. Abstrahując od faktu, że kwota kilku tysięcy złotych, którą w tym czasie otrzymała tytułem wynagrodzenia, stanowiła zaledwie niewielki ułamek pieniędzy, które należało wypłacić jako odprawy, brak jest podstawy normatywnej do czynienia zarzutu z faktu, że Prezes Zarządu nie pozbawił się na ten czas zapłaty za pracę. Stanowisko takie znalazło potwierdzenie m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2009 roku o sygn. IV KK 66/09.

W efekcie, wobec niemożności oceny zachowania obwinionej jako wykroczenia z uwagi na niewypełnienie cech umyślności bądź nieumyślności, Sąd uniewinnił ją od popełnienia zarzuczonego jej czynu.

Niestwierdzenie znamion strony podmiotowej skutkowało brakiem konieczności podejmowania rozważań co do zawinienia obwinionej. W efekcie jedynie na marginesie wskazać należy, że kwestia ta również z pewnością wymagałaby szczegółowego zbadania, oceny rzeczywistych możliwości realizacji przez obwinioną obowiązku wypłacenia odpraw, sytuacji motywacyjnej, w której znajdowała się w czasie popełnienia czynu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 118 § 2 kpw, obciążając nimi Skarb Państwa. Wynagrodzenie obrońcy obwinionej ustalone zostało na podstawie art. 119 kpw w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 kpk i art. 626 § 2 kpk, w oparciu na przedłożonym spisie kosztów (k. 368).